Controlul corespondenței în anii ‘50

Liviu Țăranu

În cele două constituții ale perioadei în care România a fost „democrație populară” secretul corespondenței era, în mod explicit, garantat prin lege. În Constituția din 1948, la art. 33, se menționa: „Secretul corespondenței este garantat. Numai în caz de instrucție penală, sub stare de asediu sau în caz de mobilizare, corespondența poate fi controlată”[1]. Constituția României din 1952 la art. 88 preciza explicit că „inviolabilitatea domiciliului cetățenilor şi secretul corespondenței sunt ocrotite de lege”[2].

Cât şi când a fost respectat acest drept fundamental al cetățeanului în România democrat populară?

În organigrama aparatului central al Securității de la mijlocul deceniului şase, între multe alte servicii cu indicativ alfabetic (Serviciul „T”- tehnic-operativ, Serviciul „H” – cifru, Serviciul „B” – contrainformații radio, Serviciul „C” – evidență operativă etc.) se regăseşte Serviciul „F” ale cărei atribuții corespund, astăzi, integral, termenului de poliție politică – cenzura corespondenței (în titulatura oficială a M.A.I. – controlul corespondenței şi coletelor poştale).

Atribuțiile desfăşurate ale acestui serviciu constau în controlarea întregii corespondențe externe şi interne, interceptarea la cererea direcțiilor operative ale Securității a trimiterilor poştale ale persoanelor urmărite; cenzura corespondenței externe cu țările capitaliste pentru a evita „posibilitatea folosirii acestui mijloc de legătură de către elementele duşmănoase regimului”; depistarea manifestelor „contrarevoluționare” trimise prin poştă, urmărind totodată identificarea autorilor pe baza analizei grafologice; cenzura prin sondaj a corespondenței interne suspecte (civile şi militare).

Controlul corespondenței excepta doar trimiterile poştale interne sau externe adresate Comitetului Central al P.M.R., guvernului R.P.R., Prezidiului Marii Adunări

[1] Ioan Muraru, Gheorghe Iancu, *Constituțiile române. Texte. Note. Prezentare comparativă*, Bucureşti, 2000, p. 127

[2] *Ibidem*, p. 161

Naționale precum şi membrilor acestora, organelor de partid, sfaturilor populare raionale şi redacțiilor ziarelor centrale şi locale.

În urma cenzurii corespondenței Serviciul „F” avea obligația de a redacta diverse note, referate ori sinteze pentru conducerea M.A.I. şi direcțiile operative. Era de asemenea ținută o strictă evidență a persoanelor care întrețineau corespondență cu cetățeni din țările vestice. Trebuie remarcat că orice trimitere poştală care se dovedea a fi „dăunătoare şi de propagandă duşmănoasă” era confiscată, ceea ce se putea întâmpla şi la cererea oricărui şef de direcție.

Pentru a înlătura orice posibilitate de deconspirare a măsurilor de control şi cenzură a trimiterilor poştale, lucrătorii din cadrul Serviciului „F” aveau obligația de a recruta în calitate de colaboratori pe funcționarii Poştei sau ai Direcției Generale a Presei şi Direcției Vămilor care aveau atribuții în domeniul predării şi/sau preluării corespondenței de la Poştă. Cei care refuzau o astfel de colaborare puteau fi îndepărtați din posturi ca fiind „necorespunzători”.

Structura organizatorică. Serviciul „F” era condus de un şef de serviciu, ajutat de doi loctiitori care coordonau activitatea celor şase birouri şi două grupe existente în cadrul serviciului. Astfel, Biroul 1 avea în sarcină controlul trimiterilor poştale externe în afară de colete, pentru a intercepta pe cele aparținând persoanelor urmărite de direcțiile operative. Acelaşi birou cenzura scrisorile către țările capitaliste, redactând pe baza acestora note sau referate în care era prezentat „materialul duşmănos”. Biroul 2 controla corespondența civilă şi militară internă, cenzura prin sondaj şi intercepta „manifestele contrarevoluționare”, identificând autorii acestora pe baza analizei grafologice. Biroul 3 deținea laboratorul de deschidere şi recondiționare, control fizico-chimic şi foto al întregii corespondențe, urmărind eventualele mesaje scrise cu cerneală simpatică şi realizând fotocopii după scrisorile suspecte. Biroul 4 se ocupa de coletele poştale externe, iar Biroul evidență crea listele cu cei care în urma cenzurii corespondenței se dovedeau a fi „duşmani ai poporului”, cu persoanele urmărite de către direcțiile operative şi a celor care aveau legături prin corespondență cu persoane din Occident. Pentru problemele de secretariat era creat un birou cu această destinație. Cele două grupe – Grupa pentru Controlul Telegramelor şi Grupa de Îndrumare şi control a Biroului „F” în Regiuni – interceptau telegramele interne şi externe în problemele care interesau direcțiile operative şi coordonau totodată activitatea Biroului „F” din regiuni şi raioane.

Corespondența externă în România la mijlocul anilor '50 era de cca 27-28.000 de scrisori zilnic. Pe linia Vest erau expediate, zilnic, circa 12.000 de scrisori în timp ce în țările vecine cu regimuri similare celui din România se expediau 15-16.000 de scrisori[3]. Era asigurat controlul întregii cantități de corespondență, însă numai cea cu Occidentul era şi cenzurată.

Procedura de lucru consta în **„filaj”** şi **cenzură**.

La **„control filaj”** doi lucrători se asigurau că toată corespondența intră în circuitul Serviciului „F” şi că apoi aceasta este restituită Poştei, pentru colete completându-se chiar proces verbal. Trei din angajații Serviciului „F” triau pe categorii întregul material (plecări, sosiri, recomandate, simple etc.) şi cartografiau corespondența pe regiuni şi raioane pentru a putea fi realizată cenzura şi verificarea în tabelele cu urmăriți. Alți patru ofițeri „filau” scrisorile pentru a intercepta pe cele aparținând persoanelor urmărite aflate în străinătate. Aceştia aveau cca. 1.600 de urmăriți şi, de reținut, „filajul” se făcea din memorie. Fiecărui ofițer îi reveneau cca 3.000 de scrisori zilnic.

11 lucrători operativi verificau corespondența pentru a o intercepta pe cea aparținând persoanelor urmărite aflate în țară. Acest tip de filaj se realiza prin confruntarea adresei de pe plic cu numele şi adresa din tabele cu urmăriți. Fiecare angajat confrunta zilnic cca 1000 de scrisori având de urmărit, în tabel, cca 1.100.

De corespondența cu țările din lagăr se ocupau doi lucrători care aveau în vedere doar 91 de urmăriți însă pe un volum foarte mare de corespondență – fiecare din ei „fila” zilnic cca 7-8.000 de scrisori. Erau astfel urmăriți în total cca. 12.600 de oameni. La acest număr se adăugau scrisorile interceptate la cererea direcțiilor operative – între 5-600 scrisori. Doi „tovarăşi” traduceau şi rezumau din acestea cca 50 zilnic. Alți patru întocmeau tabele cu documentele semnalate şi trimise la direcțiile operative urmărind înapoierea acestora (în număr de 6-700 zilnic), fiecare ofițer înregistrând şi controlând aproximativ 160 scrisori/zi.

Cenzura se realiza, aşa cum am menționat, numai la corespondența cu țările capitaliste, în medie de cca. 10.000 bucăți/zi. Restul până la 12.000 reprezenta corespondența oficială (1.200-1.400 scrisori) şi urmăriți (600).

Un cenzor lucra până la 120 bucăți zilnic. Colectivul de cenzori pentru corespondența externă era împărțit pe mai multe probleme:

---

[3] Arhiva Ministerului de Interne, fond D.M.R.U., inv. nr. 7364, dosar nr. 12, f. 1026

Problema	Număr de scrisori zilnic
Problema Germania	
Germania	2.500
Austria	500
Problema Israel	
Israel	3.500
Problema Europa	
Franța	600
Italia	250
Anglia	200
Grecia	200
Turcia	30
Australia	70
Țările nordice (Belgia, Olanda, Danemarca, Suedia, Norvegia)	125
Problema S.U.A., Canada, America de Sud	
S.U.A.	800
Canada	200
America de Sud (Argentina, Brazilia, Venezuela)	250

În **problema Germania-Austria,** cele aproximativ 3.000 de scrisori, erau prelucrate de către 24 cenzori. Din cele 3.000 de trimiteri cca 200 erau tăieturi de presă, manifeste sau materiale propagandistice asupra cărora se făcea „filaj deschis". Scrisorile din centrele München, Salzburg, Linz, Frankfurt am Main, Graz şi Innsbruck erau citite integral.

Problema Europa cuprindea un volum de până la 1.500 scrisori lucrate de către 15 cenzori. Până în vara anului 1956 această corespondență era cenzurată în totalitate, însă după restructurările de personal operate în iunie-iulie acelaşi an s-a renunțat la citirea scrisorilor cu țările nordice – unde nu apăruse nici o problemă de securitate -, la corespondența cu Grecia, Marea Britanie, Australia şi Turcia se citeau

doar plecările iar peste sosiri se făcea doar „filaj deschis” şi doar corespondenţa cu Franţa, Elveţia şi Italia era citită în întregime.

Problema S.U.A., Canada, America de Sud cuprindea cca 1.300 scrisori zilnic care erau „lecturate” de către 12 cenzori. Corespondenţa „fugarilor” de cca 40 scrisori/zi era citită integral, în timp ce pentru restul corespondenţei se realiza „filaj deschis”.

În **problema Israel** existau cca 3.400-3.500 scrisori lucrate de 27 cenzori. Cenzura se efectua pe un volum de cca 3.100 scrisori.

La capitolul **corespondenţă internă** corespondenţa care pleca şi sosea din Bucureşti era cea mai importantă, cantitatea zilnică fiind de cca. 125.000 scrisori. 26 de ofiţeri controlau, în trei schimburi, întreaga cantitate de corespondenţă a Bucureştiului, depistând scrisorile aparţinând persoanelor urmărite de către direcţiile operative. Alţi opt lucrători operativi cercetau caracterele de scris din peste 40.000 scrisori pentru a depista scrisorile particulare ale autorilor de manifeste. Patru angajaţi lucrau la lipitul şi dezlipitul scrisorilor supuse cenzurii sau celor aparţinând persoanelor urmărite de către direcţiile operative. Doi lucrători aveau în grijă primirea, predarea şi sortarea corespondenţei (oficiale şi particulare) în relaţia cu Poşta.

Cenzura se realiza parţial la corespondenţa trimisă din Bucureşti (civilă şi militară) – cca 40.000 scrisori/zi. Citite integral erau aproape 2.700, pe zi revenind fiecărui cenzor cca 150 scrisori.

Cenzura internă era împărţită, la rândul ei, pe trei probleme:

Problema militară - unde patru lucrători citeau 600 scrisori.

Problema loco - unde şase lucrători citeau 900 de scrisori.

Problema suspecte în care opt lucrători citeau 1.200 scrisori.

Totalul celor angajaţi în Serviciul „F” era, în aprilie 1956, de 277, din care 240 ofiţeri, 27 sergenţi şi 10 angajaţi civili. Toţi aceştia, în viziunea regimului politic care îi angajase, vegheau la respectarea „legalităţii populare”. În ce fel, am arătat în studiul de faţă.

Publicat în „Dosarele Istoriei”, nr. 11(99)/2004, pp. 52-54.